

Karar Verme Stilleri Kariyer Stresini Etkiler mi?*

Elif BOZYİĞİT¹, Turgay BİÇER²

Özet

Bu araştırmada, spor bilimleri alanında eğitim alan üniversite öğrencilerinin karar verme stillerinin kariyer stresini yordayıp yordamadığını incelemek amaçlanmıştır. Çalışmaya, Türkiye’de Spor Bilimleri Fakültesi’nde eğitim alan 389 öğrenci (kadın 156, erkek 233, Yaş_{Ort} 21.40±2.833, min. 18, mak. 37) gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada, kişisel bilgi formu, Melbourne Karar Verme Ölçeği-II ve Kore Kariyer Stresi Ölçeği veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, güvenilirlik analizi, t-test, ANOVA ve çoklu doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Bulgular, bağımsız değişkenlerin birlikte kariyer stresindeki toplam varyansın %21’ini açıkladığı, “panik” ve “dikkatli” karar verme stillerinin kariyer stresi üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Sonuç olarak, öğrencilerin “panik” karar verme stili uyguladığında kariyer streslerinin arttığı, “dikkatli” karar verme stili uyguladıklarında ise kariyer streslerinin azaldığı söylenebilir. Sonuçlar değerlendirildiğinde, öğrencilerin kariyer stresi yaşamaması için panik karar verme stilini en aza indirmesi, bilinçli ve seçenekleri analiz edip değerlendirerek nihai kararı dikkatli karar verme stili uygulayarak alması önerilmektedir.

Makale Bilgileri

Araştırma

Makalesi

Gönderim Tarihi

14/06/2023

Kabul Tarihi

09/01/2024

Yayın Tarihi

15/05/2024

Anahtar

Kelimeler

Karar verme

stilleri,

Kariyer stresi,

Spor bilimleri,

Eğitim,

Öğrenci

* Bu çalışma 17-20 Mayıs 2023 tarihleri arasında gerçekleştirilen 4. Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi’nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Pamukkale Üniversitesi, 000-0001-957-6106, ebozyigit@gmail.com

² Gedik Üniversitesi, 000-0002-0343-5101, turgay.bicer@gedik.edu.tr

Atıf:

Bozyiğit, E. ve Biçer, T. (2024). Karar verme stilleri kariyer stresini etkiler mi? *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* [PAUEFD], 61, 149-163. <https://doi.org/10.9779/pauefd.1314265>

Giriş

Günümüz şartlarında her alanda karar vermenin önemi düşünüldüğünde üniversite öğrencilerinin eğitim yılları içinde bilgi seviyelerini artırmak, kariyer kararı vermek, bu doğrultuda ilerlemek gibi stres oluşturan durumlarda karar verme stillerinin daha da önemli olduğu düşünülmektedir. Sosyal bilgi işleme basamağının son aşamasını temsil eden (Taşdelen, 2001), bireyin doğası gereği yaşamının hemen hemen her aşamasında karşılaşılan düşünsel bir süreç (Doğan, 2014) olan karar verme ve nasıl karar verildiği farklı bilim alanlarındaki araştırmacıların ilgi odaklarından biri olmaktadır. Araştırmacılar tarafından yapılan tanımlarda karar verme, eylemin uyarılmasından sonlanmasına kadar oluşan etkileyici davranışlar, hareketler ve devimsel elamanlardan oluşan dizi (Mintzberg ve diğerleri, 1976), stres ve çatışmanın azaltılması için yapılan eylem (Janis ve Mann, 1977), çeşitli sebepler ile ortaya çıkabilecek sorunları ortadan kaldırmak için yapılan eyleme geçme davranışı (Kuzgun, 2006), uygun bir seçim yapabilmek için seçenekler hakkındaki belirsizlik ve kuşku azaltma süreci (Harris, 2012), mevcut durumun kavranarak, eylem seçenekleri ve bunları sonuçlarının değerlendirilmesi ve nihai eylemin seçilerek uygulanması (Doğan, 2014) olarak tanımlanmaktadır. Literatürde karar verme ile ilgili oldukça fazla bilgi bulunmasının yanında bu çalışmada karar verme stilleri üzerinde durulmuştur. Karar verme stilleri güdüsel yüklemeler ve bireysel farklılıklardan etkilenmektedirler (Dunham ve Pierce, 1989). Farklı bilim insanları tarafından yapılan araştırmalarda (Driver ve Mock, 1975; Scott ve Bruce, 1995) çeşitli karar verme stilleri ortaya çıkmış ancak bu çalışmada Mann ve diğerleri (1998) tarafından yapılan çalışmada literatüre kazandırılan “dikkatli, kaçınan, erteleyici ve panik karar verme stilleri” incelemeye konu olmuştur. Dikkatli karar verme tarzına sahip kişiler, kararlarla ulaşılabilecek hedefleri kesinleştirir, ilgili bilgileri özenle araştırır, bilgileri nesnel olarak özümser ve bir seçim yapmadan önce alternatifleri dikkatlice araştırır ve değerlendirir. Savunmacı kaçınmacı karar vericiler, erteleyerek, sorumluluk devrederek veya en az sakıncalı alternatifi haklı çıkarmak için makul durumlar inşa ederek zor kararlardan kaçmaya çalışırlar. Bu savunma amaçlı kaçınma ifadeleri, hatalı kararlara yol açan tamamlanmamış ve genellikle önyargılı bilgi değerlendirmesiyle ilişkilendirilir. Savunmadan kaçınmak aşırı stresle bağlantılıdır. Panik içinde karar veren kişiler, çığınca ikilemlerden çıkış yolu ararlar ve çatışmadan kaçmak için zaman baskısı nedeniyle aceleyle belirlenen çözümlerle düşünmeden hareket etme eğilimindedirler (Mann ve diğerleri, 1997; Mann ve diğerleri, 1998). Harris (1998) karar vermenin ilişkili olduğu durumların anlaşılmasının karar vermede ve üretmede bireylere yardımcı olduğunu vurgulamaktadır. Bireylerin kariyer seçimleri hayatlarını etkileyen en önemli kararlardan biridir ve verilen bu karar bazı seçenekler arasından en uygun olana

yönlenecek mesleki bir programa girilmesi, bir meslek alanı tercih edilmesi ya da bir kariyer seçilmesi şeklindedir (Dogan ve Bacanlı, 2012).

Araştırmada incelenmek istenen bir diğer konuya temel olan stres kavramının 1930'lu yıllarda Walter Cannon tarafından "baskı altında" olarak kullanıldığı (Lazarus ve Folkman, 1984) ve çevrenin talepleri ile organizmanın çatışması sonucu ortaya çıktığı ifade edilmektedir (McGrath, 1970). Kariyer stresi ise kariyer konularında fizyolojik ve psikolojik açıdan zorluklar yaşanarak sağlığın tehdit edildiği birey ve çevre arasındaki canlı etkileşim olarak tanımlanmaktadır (Choi ve diğerleri, 2011). Bireylerin eğitim yılları boyunca kariyer adımlarını atmaya çalıştığı bu dönemlerde kariyer ile ilgili konularda sorunların yaşandığı ve stres oluşturduğu gözlemlenen bir gerçektir. Jang (2000) tarafından yapılan bir çalışmada kariyerle ilgili konuların öğrencilerin başlıca stresörleri olduğu belirtilmiştir. Spor alanındaki kariyer ile ilgili konular düşünüldüğünde performans ile ilgili olabileceği gibi gelecekte hayatı idame ettirebilecek bir meslek seçimi yapılması da diğer kariyer yollarından biridir. Meslek seçimi ile ilgili olarak da eğitimin en önemli kariyer basamaklarından biri olduğu düşünüldüğünde spor bilimleri alanında eğitimin nasıl olduğu açıklanmaya çalışılmıştır. Bu konuda eğitim koşulları incelendiğinde, Türkiye'de vakıf ya da devlet üniversitelerinin Spor Bilimleri Fakültelerinde verilen spor bilimleri eğitimleri dört yıllık (8 yarıyıl) bir süreci kapsar. Genellikle dört anabilim dalında (beden eğitimi ve spor öğretmenliği, antrenörlük eğitimi, rekreasyon, spor yöneticiliği) yapılandırılan programlarda eğitim almak isteyen öğrenciler bölümlere özel yetenek sınavı veya seviye belirleme sınavıyla (ÖSYM, 2020) kabul edilirler, örneğin Marmara Üniversitesi (2020), Pamukkale Üniversitesi (2020). Bu sınavlara göre her bir bölüme ait öğrenci kontenjanları bulunur ve bu kontenjanları spor bilimleri fakülteleri belirler. Dört yıllık eğitim sürecinde uygulamalı ve teorik dersler alırlar. Bu dersler bölümlerin özelliğine göre yapılandırılmıştır. Uygulamalı dersler bireysel sporlar (atletizm, yüzme, tenis, golf vb.), takım sporları (voleybol, basketbol, futbol, hentbol vb.), dönem arasındaki kamp dersleri (kayak, su sporları, doğa sporları vb.) ve uzmanlık alan dersleri gibi derslerden oluşur. Teorik derslere Spor Yöneticiliği bölümünden örnek vermek gerekirse "spor yönetimi ve organizasyonu", "spor pazarlaması", "rekreasyon yönetimi", "sporda etik ve yönetim" gibi alan dersleridir. Ayrıca, bu teorik ve uygulamalı dersler zorunlu ve seçmeli dersler olarak ikiye ayrılmaktadır (Bozyigit, 2019). Eğitim sürecinde toplam 240 AKTS'yi tamamlayan öğrenciler (Bozyigit, 2017) Türkiye'de bulunan sporla ilgili kurum, kuruluş ve özel sektörde birçok iş olanağına sahip olurlar. Spor bilimleri eğitimi alan üniversite öğrencilerinin eğitim sürecinde genellikle spor kariyeri ve eğitimleri arasında stres yaşadığı gözlemlenmektedir. Profesyonel spor kariyerlerine devam eden öğrencilerin eğitimlerini aksattığı, eğitimi seçerek spor kariyerinden uzaklaşan öğrencilerin ise kariyer seçenekleri

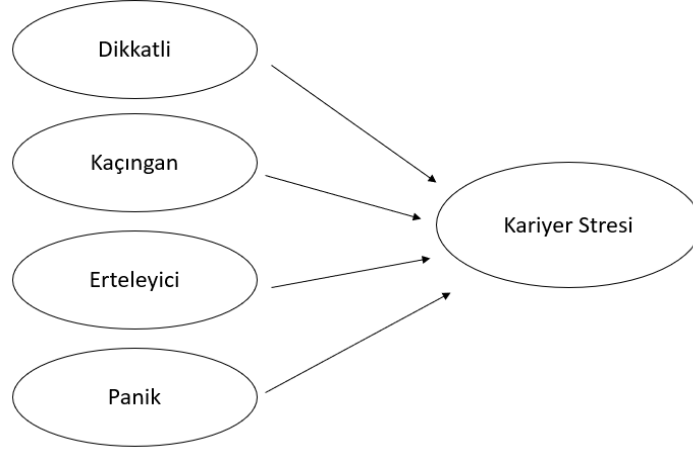
arasında kafa karışıklığı yaşadıkları görülmektedir. Örneğin öğrencilerin çoğu Antrenörlük, Rekreasyon veya Spor Yöneticiliği bölümlerinde eğitim görmelerine rağmen formasyon eğitimi alarak beden eğitimi öğretmeni olmayı tercih etmektedirler. Diğer bir örnek ise eğitimleri devam ederken GBS ile spor federasyonlarının ortak açtığı antrenörlük kurslarına katılarak antrenörlüğe başlanmasıdır. Sporun karmaşık ve disiplinler arası doğası gereği, öğrencilerin eğitim aşamasındaki kariyer yolları veya deneyimleri, kariyer stres düzeyleri ve karar verme biçimleri biz araştırmacıları düşündürmektedir. Bu düşünceleri destekler nitelikte, spor bilimleri alanında Biricik (2019) tarafından “kariyerle ilgili stres kaynakları ve güçlükler” ile ilgili yapılan bir çalışmada bölümden memnun olma durumuna verilen cevaplarda öğrencilerin %26'sının kararsız olduğu ve %12'sinin memnun olmadığı belirlenmiştir.

Yukarıda teorik çerçevesi çizilmeye çalışılan karar verme ve kariyer stresi konularının genel olarak ayrı ayrı araştırıldığı tespit edilmiş, ancak, spor bilimleri eğitimi alan üniversite öğrencilerinin karar verme stillerinin kariyer stresi üzerindeki etkisini inceleyen bir araştırmaya rastlanamamıştır. Hemen hemen her alanda karar vermenin önemi düşünüldüğünde üniversite öğrencilerinin eğitim yılları içinde bilgi seviyelerini artırmak, kariyer kararı vermek, bu doğrultuda ilerlemek, deneyim sahibi olmak gibi stres oluşturan durumlarda karar verme stillerinin ve kariyer streslerinin belirlenmesinin de önemli olduğu düşünülmektedir. Bu öngörü ile bu çalışma, spor bilimleri eğitimi alan üniversite öğrencilerinin karar verme stillerinin kariyer stresleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olup olmadığını incelemek amacıyla yapılmıştır. Dolayısıyla, araştırmanın merak edilen başlıca problemi öğrencilerin dikkatli, kaçınan, erteleyici ve panik karar verme stillerinin kariyer stresini anlamlı olarak yordayıp yordamadığıdır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada kaynak belgeler incelenmiş ve nicel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır (Karasar, 2012). Bu araştırma Pamukkale Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Yayın Etik ve Araştırma Kurulu'ndan 25.02.2021 tarih ve 2018/G04 sayılı kararı ile izin alınarak yürütülmüştür. Spor bilimleri eğitimi alan üniversite öğrencilerinin karar verme stillerinin kariyer stresleri üzerindeki etkisini incelemeye yönelik olan bu çalışma için araştırma grubu, veri toplama araçları, etik beyan ve yapılan analizler aşağıda başlıklar halinde verilmiştir. Araştırmaya ait model Şekil 1'de görülebilir.

Şekil 1*Karar Verme Stilllerinin Kariyer Stresi Üzerindeki Etkisi***Çalışma Grubu**

Araştırma grubu 2020-2021 eğitim öğretim yılında bir kamu üniversitesinin spor bilimleri fakültesinde eğitim alan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 389 (kadın n=156, erkek n=233) öğrenciden oluşmaktadır. Öğrencilerin yaş ortalaması 21.40'tır (± 2.833 , min. 18, mak. 37).

Çalışmada Kullanılan Ölçme Araçları

Veriler öğrencilerin cinsiyet, yaş, sınıf, bölüm ve spor yapma durumlarının belirlendiği beş adet sorudan oluşan Kişisel Bilgi Formu, Kariyer Stresi Ölçeği (KSÖ) ve Melbourne Karar Verme Ölçeği-II (MKVÖ-II) aracılığı ile toplanmıştır.

Melbourne Karar Verme Ölçeği-II

Mann ve diğerlerinin (1998) yaptıkları bir araştırmada geliştirilmiş ve Deniz (2004) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. "Dikkatli", "kaçingın", "erteleyici" ve "panik" alt faktörlerinden oluşan "karar verme stilleri" toplam 22 madde ile ölçülmektedir. Ölçek, maddelere verilen yanıtların "doğru değil", "bazen doğru" ve "doğru" seçenekleri aracılığıyla sıfır ile iki puan arasında değer alan 3'lü Likert tipi bir değerlendirme aracıdır. Ölçekte ters puanlanan bir madde bulunmamaktadır. Orijinal faktörlere ait Cronbach alpha değerleri "dikkatli".80, "kaçingın".74, "erteleyici".87 ve "panik".81'dir.

Kariyer Stresi Ölçeği

Choi ve diğerleri (2011) tarafından literatüre kazandırılmış ve Özden ve Sertel-Berk'in (2017) yaptığı bir çalışmada Türkçe formu oluşturulmuştur. "Kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği", "dışsal çatışma" ve "iş bulma baskısı" alt faktörlerinden oluşan KSÖ, 5'li Likert tipinde ve toplam 20 maddedir. Maddelere verilen puan değerleri "hiç

katılmıyorum 1" ile "tamamen katılıyorum 5" arasında derecelendirilmektedir. Ölçekten alınan puanlar yükseldikçe öğrencilerin kariyer stres düzeyleri de yükselmektedir. Orijinal ölçek faktörlerine ait Cronbach alpha değerleri "kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği" .94, "dışsal çatışma" .83 ve "iş bulma baskısı" .86 olarak bildirilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Araştırma için Etik Kurul izni çıktıktan sonra Spor Bilimleri Fakültesi Dekanlığı'ndan da uygulama için izin alınmıştır. Ders saatlerinden önce ilgili öğretim elemanlarından da izin alınarak araştırmanın amacı öğrencilere anlatılmış ve sorular varsa cevaplanmıştır. Hazırlanan veri toplama araçları yüz yüze anket (Akbulut, 2023) toplama yöntemiyle öğrencilere dağıtılmış ve formların doldurulması sağlanmıştır. Veri toplama süresi 10 dakikayı geçmemiştir.

Veri Analizi

Spor bilimleri eğitimi alan öğrencilerden toplanan veri formları kontrol edilmiş, hatalı ya da eksik doldurulan formlar analizler dışında tutulmuştur. İstatistiksel analizler için SPSS 26 paket programı kullanılmıştır. Değişkenlerden elde edilen verilerin çarpıklık-basıklık değerleri, Mahalanobis uzaklığı ve Levene test sonuçları incelenmiş ve verilerin normal dağıldığı sonucuna varılmıştır. Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları hesaplanarak ölçeklerin güvenilirliği test edilmiştir. Başlıca problemi test etmek için çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmış, değişkenler arasındaki doğruluğu kontrol etmek için dağılım diyagramları incelenmiş ve doğrusal olduğu gözlemlenmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, spor bilimleri eğitimi alan öğrencilerden elde edilen bulgular tablolar halinde rapor edilmiştir.

Tablo 1

Tanımlayıcı İstatistikler ve Güvenirlik Analizi Değerleri (n=389)

Ölçme Araçları	Madde/Puan	Puan Ort ± Ss	Çarpıklık	Basıklık	Cronbach α
Kariyer Stresi Envanteri	20/100	41.07 ± 14.06	.784	.622	.92
Dikkatli	6/12	9.39 ± 2.17	-.555	-.442	.69
Kaçıngan	6/12	3.99 ± 2.69	.609	-.279	.71
Erteleyici	5/10	4.04 ± 2.35	.151	-.700	.68
Panik	5/10	4.03 ± 2.34	.140	-.609	.71

Katılımcıların karar verme stillerine ait puanlar incelendiğinde öğrencilerinin "dikkatli" karar verme stiline ortalamasının üzerinde, "kaçıngan", "erteleyici" ve "panik" karar verme stillerinin ise ortalamasının

altında olduğu bulunmuştur. Ölçeklerin ve alt faktörlerinin basıklık ve çarpıklık değerlerinin ± 1.5 aralığında olduğu ve normal bir dağılım gösterdiği (Tabachnick ve Fidell, 2013) görülmüştür. Ölçeklerin güven aralıkları incelendiğinde .68 ile .92 arasında değerlere sahip olduğu bulunmuştur. Alpar (2010) ölçeklerin güven aralık değerlerini 1.00-.80 arasında “yüksek”, .79-.60 arasında “oldukça güvenilir” ve .59-.40 arasında “düşük” değerler olduğunu belirtmektedir. Elde edilen değerler ışığında ölçme araçları bu araştırma için güvenilir olarak nitelendirilebilir.

Tablo 2*Değişkenlere Göre Ölçeklerden Alınan Puanların Dağılımları (n=389)*

	n	Karar Verme Stilleri				Kariyer Stresi		
		Dikkatli	Kaçıngan	Erteleyici	Panik	Kariyer belirsizliği-Bilgi eksikliği	Dışsal çatışma	İş bulma baskısı
Kadın	156	9.44 ±2.07	3.52 ±2.48	3.79 ±2.50	4.02 ±2.48	18.93 ±7.78	7.58 ±3.78	14.95 ±5.39
Erkek	233	9.26 ±2.24	4.30 ±2.78	4.20 ±2.24	4.03 ±2.25	18.93 ±7.77	7.70 ±3.34	14.18 ±4.75
-20 yaş	166	9.07 ±2.15	4.46 ±2.67	4.30 ±2.33	4.23 ±2.43	18.61 ±7.78	7.46 ±3.25	13.61 ±4.63
21-22 yaş	126	9.59 ±2.34	3.79 ±2.70	4.02 ±2.35	4.10 ±2.22	19.60 ±7.80	7.66 ±3.77	15.02 ±5.41
+23	97	9.68 ±1.91	3.44 ±2.60	3.62 ±2.36	3.59 ±2.29	18.61 ±7.70	7.97 ±3.64	15.31 ±4.98
1. sınıf	135	9.35 ±2.37	3.87 ±2.59	3.86 ±2.33	3.70 ±2.43	17.61 ±7.40	7.41 ±3.08	12.90 ±4.96
2. sınıf	75	9.19 ±2.08	4.43 ±2.60	4.49 ±2.36	4.49 ±2.21	19.28 ±8.12	7.12 ±3.21	14.67 ±4.52
3. sınıf	86	9.47 ±2.04	4.10 ±2.93	3.87 ±2.23	4.53 ±2.31	19.56 ±7.08	7.69 ±3.54	14.90 ±4.51
4. sınıf	93	9.55 ±2.06	3.69 ±2.67	4.08 ±2.47	3.66 ±2.22	19.99 ±8.42	8.40 ±4.20	16.28 ±5.32
Beden Eğitimi	102	9.32 ±2.24	4.10 ±2.94	3.76 ±2.64	3.77 ±2.60	17.85 ±8.65	7.37 ±3.56	13.02 ±5.13
Antrenörlük	91	9.29 ±1.97	4.07 ±2.80	4.24 ±2.43	4.24 ±2.34	18.68 ±7.39	7.85 ±3.74	15.31 ±5.12
Rekreasyon	73	9.12 ±2.32	3.84 ±2.32	3.82 ±1.84	3.97 ±2.06	19.00 ±6.50	7.34 ±3.44	15.37 ±4.35
Spor Yöneticiliği	123	9.68 ±2.14	3.93 ±2.62	4.24 ±2.31	4.11 ±2.25	19.97 ±7.90	7.92 ±3.44	14.59 ±5.02
Spor: Evet	262	9.40 ±2.12	4.06 ±2.60	3.98 ±2.32	4.02 ±2.29	18.46 ±7.84	7.79 ±3.71	14.34 ±5.08
Spor: Hayır	127	9.38 ±2.27	3.83 ±2.88	4.14 ±2.43	4.05 ±2.46	19.90 ±7.53	7.37 ±3.07	14.80 ±4.91

Tablo 2’de spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin kişisel bilgi formundan elde edilen bilgiler ile kariyer stresi ve karar verme stillerine ait puan değerleri görülebilir.

Ayrıca yapılan t-testi ve ANOVA analizlerine göre cinsiyet, yaş grupları, sınıf ve bölüm değişkenlerinin bazı alt faktörlerde istatistiksel olarak anlamlı farklar oluşturduğu tespit edilmiştir. Erkeklerin kadınlara göre “kaçıngan” karar verme stili [$t_{(387)}=-2.829, p<.05$] kullandığı, yaş gruplarında “iş bulma baskısı”nın kariyer stresi oluşturduğu [$F_{(2-386)}=4.574, p<.05$] ve 23 ve üzerinde yaşı olan öğrencilerin 20 ve altında yaşa sahip öğrencilere göre “kaçıngan” bir karar verme stili kullandığı tespit edilmiştir [$F_{(2-386)}=4.964, p<.05$]. Birinci sınıf öğrencilerinin üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha az “iş bulma baskısı” yaşadığı [$F_{(3-386)}=9.164, p<.05$] ve üçüncü sınıf öğrencilerinin birinci sınıf öğrencilerine göre daha fazla “panik” karar verme stili kullandığı bulunmuştur. “Beden eğitimi ve spor bölümü” öğrencilerinin “antrenörlük eğitimi” ve “rekreasyon bölümü” öğrencilerine göre daha az “iş bulma baskısı” [$F_{(3-386)}=4.592, p<.05$] yaşadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3

Çoklu Doğrusallık için Korelasyon Değerleri (n=389)

		Kariyer Stresi	Karar Verme Stilleri			
			Dikkatli	Kaçıngan	Erteleyici	Panik
Kariyer Stresi	r	1.000				
	p	.				
Dikkatli	r	-.213	1.000			
	p	.000	.			
Kaçıngan	r	.300	-.278	1.000		
	p	.000	.000	.		
Erteleyici	r	.376	-.142	.653	1.000	
	p	.000	.003	.000	.	
Panik	r	.422	-.104	.641	.739	1.000
	p	.000	.020	.000	.000	.

* $p<.05$ ** $p<.01$ *** $p<.001$

Yapılan Pearson Korelasyon analizine göre bağımsız değişkenler (dikkatli, kaçıngan, erteleyici, panik) arasında düşük düzeyde korelasyonlar olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu bulguya göre, korelasyon değerlerinin .80’in altında (Berry ve diğerleri, 1985) bulunması çoklu doğrusallık probleminin olmadığını göstermektedir. Ayrıca kariyer stres puanlarının bütün bağımsız değişkenlerle lineer bir ilişkide olduğu tespit edilmiştir. Kariyer stresi ile “dikkatli” değişkeni arasında anlamlı ve negatif bir ilişki bulunurken, “kaçıngan”, “erteleyici” ve panik” değişkenleriyle anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Araştırmada elde edilen veriler kullanılarak “dikkatli”, “kaçıngan”, “erteleyici” ve “panik” karar verme stillerinin “kariyer stresi” değişkenini etkileyip etkilemediğini öğrenmek amacıyla çok değişkenli doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizi varsayımları dikkate alındığında çoklu doğrusallık problemi yaşanmaması için tolerans değerinin .2'nin altında (Field, 2013), VIF değerlerinin 5'in altında olduğu görülmüş (Craney ve Surles, 2002) ve elde edilen değerlerin kabul edilebilir aralıklarda olduğuna kanaat getirilmiştir. Uç değerler için Mahalanobis uzaklığı değerleri incelendiğinde 18.177 olduğu bulunmuş ve bu değer Chi-Square tablosuna göre dört bağımsız değişken için maksimum 18.467 değerinin altındadır ($\alpha=.001$). Cook's distance açısından 1'in altında (Cook ve Weisberg, 1982) .041 değeri ve Centered Leverage Value açısından $(2k-2)/n$ kesim noktasına göre 8.00 değerinin altında, .047 değeri bulunmuştur. Ayrıca Durbin-Watson test değeri 1.717 olarak bulunmuştur. Bu değer 1 ile 3 arasında (Field, 2013) bulunduğu için otokorelasyon sorunu olmadığı da tespit edilmiştir. Hataların normal dağılımı incelendiğinde normal dağıldığı tespit edilmiştir. Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkende homojen dağılıp dağılmadığı incelenmiş ve homoskedastik bir yapıda olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 4*Karar Verme Stillerinin Kariyer Stresini Tahmin Etme Sonuçları*

Değişken	Standart Olmayan Katsayılar		Standart Katsayılar	t	P	Tolerans	VIF
	B	SE _B	β				
Constant	41.298	3.367		12.265	.000		
Dikkatli	-1.125	.306	-.174	-3.670	.000	.913	1.095
Kaçıngan	-.285	.340	-.055	-.838	.402	.483	2.071
Erteleyici	.830	.427	.139	1.946	.052	.400	2.502
Panik	2.015	.425	.336	4.741	.000	.407	2.455

$R = .46$ $R^2 = .21$ $F_{(4,384)} = 26.25$

* $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$

Yapılan analize göre anlamlı bir regresyon modeli, $F_{(4,384)} = 26.25$, $p < .001$ ve bağımlı değişkendeki varyansın %21'inin ($R^2_{\text{düzeltilmiş}} = .21$) bağımsız değişkenler tarafından açıklandığı tespit edilmiştir. Buna göre, “dikkatli” karar verme stili “kariyer stresini” negatif ve anlamlı olarak etkilemektedir, $\beta = -1.12$, $t_{(384)} = -3.67$, $p < .000$, $pr^2 = .003$. Bununla birlikte, “panik” karar verme stili ise “kariyer stresini” pozitif ve anlamlı olarak etkilemektedir, $\beta = 2.01$, $t_{(384)} = 4.74$, $p < .000$, $pr^2 = .005$. “Kaçıngan” ve “erteleyici” karar verme stilleri ise öğrencilerin kariyer stresini anlamlı bir şekilde etkilememektedir.

“Dikkatli”, “kaçıngan”, “erteleyici” ve “panik” değişkenleri birlikte kariyer stresindeki toplam varyansın yaklaşık %21'ini açıklamaktadır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, açıklayıcı değişkenlerin kariyer stresi üzerindeki görelî önem sırası; “panik”, “dikkatli”, “erteleyici” ve “kaçıngan” karar verme stilleridir. Regresyon katsayısının anlamlılığı açısından t-testi bulguları incelendiğinde ise, “panik” ve “dikkatli” değişkenlerinin kariyer stresi üzerinde önemli bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Diğer taraftan, “kaçıngan” ve “erteleyici” karar verme stilleri kariyer stresi üzerinde önemli bir etkiye sahip değildir.

Regresyon denklemi

$$Y = \beta_0 + \beta_1X_1 + \beta_2X_2 + \dots + \beta_pX_p +$$

$$\text{Kariyer stresi} = 41.29 + -1.25*X_1 + -.28*X_2 + .83*X_3 + 2.01*X_4$$

Yapılan bu araştırma sonucunda, yukarıda bulunan regresyon denkleminde göre “dikkatli (X_1), kaçıngan (X_2) erteleyici (X_3) ve panik (X_4)” karar verme puanları bilindiğinde öğrencilerin kariyer stresinin ne kadar olabileceği tahmin edilebilir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırma, “dikkatli, kaçıngan, erteleyici ve panik karar verme stillerinin” kariyer stresini açıklayıp açıklamadığını incelemek amacıyla yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, spor bilimlerinde eğitim alan öğrencilerin kariyer stresi “dikkatli” karar verme stilinden negatif ve anlamlı düzeyde ve “panik” karar verme stilinden ise pozitif ve anlamlı düzeyde etkilenmektedir. “Kaçıngan” ve “erteleyici” karar verme stilleri ise öğrencilerin kariyer stresini anlamlı bir şekilde etkilememektedir. Literatürde spor bilimleri eğitimi alan üniversite öğrencilerinin karar verme stillerinin kariyer stresi üzerindeki etkisini araştıran çalışmalara rastlanamamış, ancak, kariyer stresi ve karar verme stilleri konularında ayrı ayrı çalışmaların yapıldığı görülmüştür.

Spor bilimleri eğitimi alan öğrencilerin karar verme stillerine ait puanlar incelendiğinde öğrencilerin “dikkatli karar verme stiline” yüksek, “kaçıngan, erteleyici ve panik karar verme stillerinin” ise düşük olduğu tespit edilmiştir. Literatürde genellikle sporcular üzerinde yapılan araştırmalara rastlanırken, çalışmamızı destekleyen ya da farklı sonuçlar elde edilen araştırmalar da mevcuttur. Benzer bir şekilde, Keleş ve diğerlerinin (2013) yaptığı araştırmada sporcuların en fazla “dikkatli karar verme stilini” kullandığı bulunmuştur. Akpınar ve diğerlerinin (2015) yaptıkları araştırmada da üniversite takımlarında oynayan hokey sporcularının “dikkatli karar verme” düzeylerinin yüksek, “erteleyici ve kaçıngan karar verme” düzeylerinin düşük, “panik karar verme” düzeylerinin ise orta düzeyde olduğunu bulunmuştur. Nas’ın (2017) üniversite takımlarında yer alan sporcular üzerinde yapmış olduğu araştırmada ise öğrencilerin karar verme stillerinin “dikkatli” için düşük, “kaçıngan” için yüksek, “erteleyici ve panik karar verme” için ise orta düzeyde olduğunu belirtilmiştir. Gül ve Çağlayan (2017) farklı bir ölçüm

aracı ile yaptıkları araştırmada spor yapan öğrencilerin karar verme düzeylerinin spor yapmayan öğrencilerden daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Bizim çalışmamızda ise spor yapan öğrencilerin “dikkatli ve kaçınan karar verme” düzeylerinin spor yapmayanlara oranla yüksek, “erteleyici ve panik karar verme” düzeylerinin ise düşük olduğu bulunmuştur. Çalışmalar arttıkça öğrencilerin karar verme stillerine yönelik daha fazla kanıtların ortaya çıkabileceği düşünülmektedir.

Öğrencilerin kariyer stresi ölçeğinden aldıkları puanlar incelendiğinde “dışsal çatışma” ve “kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği” faktör puanlarının ortalamasının altında, “iş bulma baskısı” faktörüne ait puanlarının ise ortalama bir puan değerinde olduğu tespit edilmiştir. Yapılan araştırmalarda da üniversite öğrencilerinin kariyer stresi puanlarının ortalamasının altında olduğu bulgulanmıştır (Bozyigit ve Gokbaraz, 2020; Çetinkaya, 2019; Özden ve Sertel-Berk, 2017; Yılmaz, 2019). Daha önceki yıllarda yapılan çalışmalarda ise Doğan ve Eser (2013) öğrencilerin üniversiteye alışma sürecinde ve son sınıfta kariyer planlaması yaparken belirli düzeyde stresle karşılaştıklarını ve Işık (2010) tarafından yapılan bir araştırmada üniversite öğrencilerinin kariyer süreci sorunları ve stres kaynakları arasında; kendini yeterince tanıyamama, uygun hedef belirlemede sorun yaşama ve bireysel kararlarda kendini yetersiz görme gibi konular dikkat çekmektedir. Bunların yanı sıra egzersizin stresi önlediği (Demir ve Filiz, 2004), sporcuların zorluklara yani stres oluşturan faktörlere gösterdiği tutum, inanç ve yetkin davranışlara sahip olması (Biçer, 2006), sporcuların bireysel ve takım sporlarında stresle başa çıkma stratejileri kullandığı (Arslan ve Koruç, 2009) ve fiziksel aktivite yapmanın duygu durumunu pozitif yönde etkilediği (Yerlisu-Lapa ve Haşıl-Korkmaz, 2017) spor alan yazınında dikkat çeken konulardır. Bu nedenle spor yapan öğrencilerin uyguladıkları çeşitli yöntemler sayesinde stresle başa çıkabildiği söylenebilir. Bunlara ek olarak, öğrencilerin kariyer değerlerine farklı anlamlar yüklemesi (Karakaya ve diğerleri, 2013) ve eğitim hayatı sırasında maddi gelir elde etmek için spor sektörünün çeşitli kariyer alanlarında çalışmaları da (Bozyigit ve Gokbaraz, 2020) spor bilimlerinde eğitim alan öğrencilerin kariyer streslerini optimum düzeyde yaşadığını düşündürmektedir.

Sonuç olarak, spor bilimleri öğrencilerinin karar verme stilleri kariyer streslerini %21 açıklamaktadır. Yordayıcı değişkenlerin kariyer stresi üzerindeki göreceli önem sırası; “panik”, “dikkatli”, “erteleyici” ve “kaçınan” karar verme stilleridir. Öğrencilerin kariyer stresi “dikkatli” karar verme stilinden negatif ve anlamlı düzeyde, “panik” karar verme stilinden ise pozitif ve anlamlı düzeyde etkilenmektedir. Bir başka ifadeyle, öğrenciler “panik” karar verme stili uyguladıkça kariyer stresleri artmakta, “dikkatli” karar verme stili uyguladıklarında ise kariyer stresleri azalmaktadır. “Kaçınan” ve “erteleyici” karar verme stilleri ise öğrencilerin kariyer stresini anlamlı bir şekilde açıklamamaktadır.

Bu sonuçlar değerlendirildiğinde, öğrencilerin “panik” karar verme stilini en aza indirmesi, bilinçli ve seçenekleri analiz edip değerlendirerek, nihai kararı “dikkatli” karar verme stili uygulayarak alması önerilmektedir. Yayla ve Bacanlı'nın (2011) araştırmasında ilköğretim öğrencilerinin kariyer gelişimlerinin eğitim durumlarıyla paralel olarak arttığı dikkat çekici bir bulgudur. Spor bilimlerinde eğitim alan öğrencilerin spora özgü yetenek testleri, milli olma durumları, spor özgeçmiş puanları vb. gibi aşamalardan geçerek lisans eğitimlerine başladığı bilinmekte ve yüksek öğrenimde de sporun performans boyutu dikkatleri çekmektedir. Oysa ki, profesyonel olarak spor yapılmısa da spor alanında ilgili yan dallarla birlikte eğitim alınabilecek ya da çalışılabilir (işletme, pazarlama, medya, psikoloji vb.) pek çok kariyer yolu bulunmaktadır. Üniversiteye gelmeden önce, daha erken aşamalarda spor alanlarındaki kariyer yolları mesleki yönlerde de öğrencilere tanıtılmalı ve profesyonel sporcu olmasa da öğrencilerin ilgi duyduğu spor alanlarında kariyer yollarına girmeleri sağlanarak bu alanda kariyer yapmak isteyenlerin stresi azaltılmalıdır. Bu bakımdan bahsi geçen kariyer alanlarını bilmeden üniversiteye adım atan öğrencilerin kariyer stresi yaşamaması için kariyer kararı verme sürecinde bilgilendirme ve spor bilimleri alanları tanıtım platformları oluşturulabilir, kariyer danışmanlık merkezlerine yönlendirilebilir ve sporda kariyer danışmanlığı ofisleri kurularak sporda kariyer uzmanlığı geliştirilebilir.

Etik Kurul İzin Bilgisi: *Bu araştırma, Pamukkale Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Yayın Etik ve Araştırma Kurulu'ndan 25.02.2021 tarih ve 2018/G04 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.*

Yazar Çıkar Çatışması Bilgisi: *Yazarların beyan edeceği bir çıkar çatışması yoktur.*

Yazar Katkısı: *EB: Problem durumu, çalışmayı tasarlama, araştırma izni, alan yazın tarama, çalışma izni alma, yöntem belirleme, veri toplama, veri giriş ve analiz, yazım. TB: Süreç denetleme.*

Kaynakça

- Akbulut, V. (2023). Verilerin toplanması-I: Anket. E. Öncü, E. Öncü (Çev. Eds.) *Sporda araştırma yöntemleri* (s. 150-180.) içinde. Pegem Akademi. (Orijinal eserin basım tarihi 2015).
- Akpınar, Ö., Temel, V., Birol, S. S., Akpınar, S. ve Nas, K. (2015). Üniversitede okuyan hokey sporcularının karar verme stillerinin belirlenmesi. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9, 92-99.
- Alpar, R. (2010). *Spor, sağlık ve eğitim bilimlerinde örneklerle uygulamalı istatistik ve geçerlik-güvenilirlik*. Detay Yayıncılık.

- Arslan, N. ve Koruç, Z. (2009). Sporcuların stresle başa çıkma stratejilerinin belirlenmesi. *Spor Hekimliği Dergisi*, 44, 131-138.
- Berry, W. D., Feldman, S., & Stanley Feldman, D. (1985). *Multiple regression in practice*. Sage.
- Biçer, T. (2006). *Şampiyonluğun psikolojisi*. Beyaz Yayınları.
- Biricik, Y. S. (2019). Sources of stress and difficulties related to the career: A practice on the students of faculty of sports science. *Book of Full Text, Proceedings of the 2nd Eurasian Sports Sciences Congress; 2019 May 2-5. Muş, Turkey*.
- Bozyigit, E. (2017). Sports management education in Turkish universities, analysis of undergraduate programs. *Journal of Sports Science*, 5(6), 345-348. <http://doi.org/10.17265/2332-7839/2017.06.007>
- Bozyigit, E. (2019). Sports manager training and leadership behaviors. *Journal of Education and Learning*, 8(2), 248-255. <http://doi.org/10.5539/jel.v8n2p248>
- Bozyigit, E., & Gokbaraz, N. (2020). Career stress determinants of the students in faculty of sports sciences. *Journal of Computer and Education Research*, 8(15): 181-200. <http://doi.org/10.18009/jcer.679874>
- Cetinkaya, T. (2019). The analysis of academic motivation and career stress relationships of the students in department of physical education and sport. *International Education Studies*, 12(4), 24-35.
- Choi, B. Y., Park, H., Nam, S. K., Lee, J., Cho, D., & Lee, S. M. (2011). The development and initial psychometric evaluation of the Korean career stress inventory for college students. *The Career Development Quarterly*, 59, 559-572. <https://doi.org/10.1002/j.2161-0045.2011.tb00976.x>
- Cook, R. D., & Weisberg, S. (1982). *Residuals and influence in regression*. Chapman & Hall.
- Craney, T. A., & Surlles, J. G. (2002). Model-dependent variance inflation factor cutoff values. *Quality Engineering*, 14(3), 391-403.
- Demir, M. ve Filiz, K. (2004). Spor egzersizlerinin insan organizması üzerindeki etkileri. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 109-114.
- Deniz, M. E. (2004). Investigation of the relation between decision making self-esteem, decision making style and problem solving skills of university students. *Eurasian Journal of Educational Research*, 0(15), 23-35.
- Dogan, H., & Bacanlı, F. (2012). The effect of a career decision-making group guidance program on career decision-making difficulties. *Energy Education Science and Technology Part B-Social and Educational Studies*, Special Issue 1, 912-916.
- Doğan, B. ve Eser, M. (2013). Üniversite öğrencilerinin stresle başa çıkma yöntemleri: Nazilli MYO örneği. *Electronic Journal of Vocational Colleges, UMYOS, Özel Sayı*, 29-39.

- Doğan, H. (2014). Çağdaş kariyer karar verme yaklaşım ve modellerinin incelenmesi. *Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 4(6), 100-130.
- Driver, M. J., & Mock, T. J. (1975). Human information processing, decision style theory, and accounting information systems. *The Accounting Review*, July, 490-508.
- Dunham, R. B., & Pierce, J. L. (1989). *Management*. Scott Foresman & Co.
- Field, A. P. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics: And Sex and drugs and rock 'n' roll*. 4th Edition, Sage.
- Gul, O., & Caglayan, H. S. (2017). The relation between the self-esteem levels and decision-making styles of the students doing sports and the students not doing sports in high schools. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 19(2), 228-233. <http://doi.org/10.15314/tsed.331997>
- Harris, R. (1998). *Introduction to decision making*. Vanguard University of Southern California.
- Harris, R. (2012). *What is decision-making, Introduction to decision-making*. Part 1. [cited 2020 Oct 12]. <https://www.virtualsalt.com/crebook5.htm>
- Işık, E. (2010). Sosyal Bilişsel Kariyer Teorisi temelli bir grup müdahalesinin üniversite öğrencilerinin kariyer kararı yetkinlik ve mesleki sonuç beklenti düzeylerine etkisi. [Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi], Ulusal Tez Merkezi.
- Jang, H. S. (2000). The sources of stress of university students and their coping strategies. *Journal of Student Guidance Research*, 32, 101-115.
- Janis, I. L., & Mann, L. (1977). *Decision making*. Free Press.
- Karakaya, Y. E., Karataş, Ö., Özdenk, Ç. ve Karataş, F. (2013). Üniversiteli sporcu öğrencilerin kariyer değeri algıları. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1), 86-94.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kelecek, S., Altıntaş, A. ve Aşçı, H. (2013). Sporcuların karar verme stillerinin belirlenmesi. *CBU Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(1), 21-27.
- Kuzgun, Y. (2006). *Meslek rehberliği ve danışmanlığına giriş*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress, Appraisal, and Coping*. New York: Springer Publishing Company, [cited 2020 Jan 11]. Available from: Google e-Book.
- Mann, L., Burnett, P., Radford, M., & Ford, S. (1997). The Melbourne decision making questionnaire: An instrument for measuring patterns for coping with decisional conflict. *Journal of Behavioral Decision Making*, 10, 1-19.
- Mann, L., Radford, M., Burnet, P., Ford, S., Bond, M., Leung, K., Nakamura, H., Vaughan, G., & Yang, K. S. (1998). Cross-cultural differences in self-

- reported decision-making style and confidence. *International Journal of Psychology*, 33(5), 325-335. <http://doi.org/10.1080/002075998400213>
- Marmara Üniversitesi (2020). *Özel yetenek sınavları*. [Erişim, 2021 Ocak 12]. <https://oidb.marmara.edu.tr/en/students/special-skills-exams/>
- McGrath, J. E. (1970). *Social and psychological factors in stress*. Holt, Rinehart, and Winston Inc.
- Mintzberg, H., Raisinghani, D., & Theoret, A. (1976). The structure of unstructured decision process. *Administrative Science Quarterly*, 21(2), 246-275.
- ÖSYM (2020). *Özel yetenek sınavı sonuçlarına göre öğrenci alan yükseköğretim programları*. Ölçme, seçme ve yerleştirme merkezi. [Erişim, 2021 Ocak 12]. <https://www.osym.gov.tr/Eklenti/1559,tablo5-80-82pdf.pdf?0>
- Nas, K. (2017). Decision-making styles: Athletes playing at university teams. *The Journal of International Anatolia Sport Science*, Dec(4), 195-207.
- Özden, K. ve Sertel-Berk, Ö. (2017). Kariyer Stresi Ölçeği'nin (KSÖ) Türkçe'ye Uyarlanması ve Psikometrik Özelliklerinin Sınanması. *Psikoloji Çalışmaları*, 37(1), 35-51.
- Pamukkale Üniversitesi (2020). *2020-2021 Akademik yılı özel yetenek sınavı duyuruları*. 22 Temmuz 2020. [Erişim, 2021 Ocak 12]. <https://www.pau.edu.tr/pau/tr/duyuru/2020-2021-egitim-ogretim-yili-ozel-yetenek-sinavi-ilanlari>
- Scott, S.G., & Bruce, R. A. (1995). Decision making style: The development and of a new measure. *Educational and Psychological Measurement*, 55(5), 818-831. <http://doi.org/10.1177/0013164495055005017>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. 6th Edition, Pearson.
- Taşdelen, A. (2001). Öğretmen adaylarının bazı psiko sosyal değişkenlere göre karar verme stilleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(10), 40-52.
- Yayla, A. ve Bacanlı, F. (2011). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kariyer gelişimleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 10(3), 1148-1159.
- Yerlisu-Lapa, T. ve Haşıl-Korkmaz, N. (2017). Fiziksel aktivite düzeyinin pozitif ve negatif duygu durumuna etkisinin cinsiyete göre karşılaştırılması: Akdeniz ve Uludağ Üniversiteleri örneği. *Journal of Human Sciences*, 14(4), 3177-3187. <https://doi.org/10.14687/jhs.v14i4.4478>
- Yılmaz, A. (2019). Öğretmen adaylarının kariyer stresinin karma araştırma yaklaşımı ile incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 93-105.

Do Decision-Making Styles Affect Career Stress?*

Elif BOZYIGIT¹, Turgay BICER²

Abstract

The aim of this research is to reveal the effect of the decision-making styles of university students studying in the field of sports sciences on career stress. The study sample consists of 389 students (female 156, male 233, Age 21.40 ± 2.833 , min 18, max. 37) studying at the Faculty of Sport Sciences in Turkey. Personal Information Form, "Melbourne Decision-Making Scale-II" and "Korean Career Stress Scale" were used as data collection tools. Descriptive statistics, reliability analysis, t-test, ANOVA, and multiple linear regression analysis were applied to the data analysis. As a result of the analysis showed that the independent variables together explained 21% of the total variance in career stress and that "hypervigilance" and "vigilance" decision-making styles had a significant effect on career stress. On the other hand, "buckpassing" and "procrastination" decision-making styles did not significantly affect career stress. As a result, it can be said that career stresses increase when students apply a "hypervigilance" decision-making style, and career stresses decrease when they apply a "vigilance" decision-making style. The relative importance of the predictor variables on career stress; "hypervigilance", "vigilance", "procrastination," and "buckpassing" decision-making styles. When these results are evaluated, it is recommended that students minimize the hypervigilance decision-making style in order not to experience career stress and make the final decision by applying a vigilance decision-making style by analyzing and evaluating the conscious and options. In addition, information and promotion platforms should be created in the process of determining career paths in sports before university education, and career expertise and consultancy in sports should be developed.

Article Details

Research Article

Received
14/06/2023

Accepted
09/01/2024

Published
15/05/2024

Key words

Decision-making styles,
Career stress,
Sport sciences,
Education,
Student

* This study was presented as an oral presentation at the 4th International Recreation and Sports Management Congress held between 17-20 May 2023.

1 Pamukkale University, 000-0001-957-6106, ebozyigit@gmail.com

2 Gedik University, 000-0002-0343-5101, turgay.bicer@gedik.edu.tr

Suggested Citation:

Bozyigit, E., & Bicer, T. (2024). Do decision-making styles affect career stress? *Pamukkale University Journal of Education*, 61, 149-163. <https://doi.org/10.9779/pauefd.1314265>

Introduction

Considering the importance of making decisions in every field in today's conditions, it is thought that decision-making styles are even more important in situations that create stress such as increasing the level of knowledge of university students during their education years, making career decisions, and advancing in this direction. Representing the last stage of the social information processing step (Taşdelen, 2001), decision-making, which is an intellectual process encountered in almost every stage of the individual's life by her nature (Doğan, 2014), and how it is made, is one of the focus of interest of researchers in different fields of science. Decision-making in the definitions made by the researchers is defined as, impressive behaviors from the stimulation of the action to its termination, array of motions and dynamic elements (Mintzberg et al., 1976), the action taken to reduce stress and conflict (Janis & Mann, 1977), the behaviour of taking action to eliminate the problems that may arise due to several reasons (Kuzgun, 2006), the process of reducing uncertainty and doubt about the options to make an appropriate choice (Harris, 2012), understanding the current situation, evaluating the action options and their results and applying the final action (Doğan, 2014). In addition to the fact that there is a lot of information about decision making in the literature, this study focuses on decision making styles. Decision-making styles are affected by motivational attributes and individual differences (Dunham & Pierce, 1989). Various decision-making styles have emerged in studies conducted by different scientists (Driver and Mock, 1975; Scott and Bruce, 1995), but in this study, "vigilance, buckpassing, procrastination, hypervigilance decision-making styles" were introduced to the literature by Mann et al. (1998), were the subject of investigation. People with a vigilance decision-making style finalize the goals to be reached by the decision, diligently research for relevant information, objectively absorb information, and carefully research and evaluate alternatives before making a choice. Defensive buckpassing decision-makers try to escape from difficult decisions by procrastinating, delegating responsibility, or constructing plausible situations to justify the least objectionable alternative. These defensive buckpassing statements are associated with uncompleted and often prejudiced assessment of information, leading to erroneous decisions. Avoiding defense is linked to excessive stress. People who make decisions in hypervigilance seek a way out of frenzied dilemmas and tend to be impulsive with solutions that are hastily determined due to time pressure to escape from conflict (Mann et al., 1997; Mann et al., 1998). Harris (1998) emphasizes that understanding the situations in which decision making is related helps individuals in making and producing decisions. Career choices of individuals are one of the most important decisions affecting their lives, and this decision is based on entering a professional program by going for the most suitable option among some options, choosing a professional field or choosing a career (Dogan & Bacanlı, 2012).

It is stated that the concept of stress, which is the basis of another subject to be examined in the research, was used by Walter Cannon as “under pressure” in the 1930s (Lazarus & Folkman, 1984) and that it emerged as a result of the conflict between the demands of the environment and the organism (McGrath, 1970). Career stress, on the other hand, is defined as the lively interaction between the individual and the environment, where health is threatened by experiencing physiological and psychological difficulties in career issues (Choi et al., 2011). It is a fact that it is observed that there are problems and stress in career-related issues during these periods when individuals try to take career steps throughout their education years. In a study conducted by Jang (2000), career-related issues are the main stressor of students. When considering career-related issues in the field of sports, choosing a career that can sustain life in the future is one of the other career paths, as it may be related to performance. Considering that education is one of the most important career steps regarding the choice of profession, it has been tried to explain how education is in the field of sports sciences. When the education conditions in this subject are examined, the sports science education given in the Sports Sciences Faculties of foundation or state universities in Turkey covers a period of four years (8 semesters). Students who want to study in departments that are generally structured in four departments (physical education and sport teaching, coaching education, recreation, sports management) are accepted to the departments with a special ability exam or a placement exam (MSPC, 2020), for example, Pamukkale University (2020), Marmara University (2020). According to these exams, there are student quotas for each department and these quotas are determined by the faculties of sports sciences. They take practical and theoretical courses during the four-year education period. These courses are structured according to the characteristics of the departments. Practical courses are individual sports (athletics, swimming, tennis, golf, etc.), team sports (volleyball, basketball, football, handball, etc.), camp between semesters (skiing, water sports, outdoor sports, etc.), and specialization courses consists of courses such as. To give an example of theoretical courses from the Department of Sports Management, they are field courses such as “sports management and organization”, “sports marketing”, “recreation management”, “ethics and management in sports”. In addition, these theoretical and practical courses are divided into two as compulsory and elective courses (Bozyigit, 2019). Students who complete a total of 240 ECTS in the education process (Bozyigit, 2017) have many job opportunities in sports-related institutions, organizations, and private sector in Turkey. It is observed that university students who receive sports science education in the above-mentioned educational conditions generally experience stress between their sports career and education. It is seen that students who continue their professional sports careers disrupt their education, and students who choose education and move away from sports career experience confusion between career options. For example, most of

the students prefer to become a physical education teacher by taking formation education, although they are educated in the Department of Coaching, Recreation or Sports Management. Another example is that while their education is still going on, sports federations start coaching by participating in coaching courses opened jointly with Ministry of Youth and Sports. Due to the complex and interdisciplinary nature of sports, students' career paths or experiences at the education stage, career stress levels and decision-making styles make us, the researchers, think. In support of this idea, in a study conducted by Biricik (2019) in the field of sports sciences on "career-related stress sources and difficulties", it was determined that 26% of the students were undecided and 12% were not satisfied in the answers given to the satisfaction of the department.

It has been determined that the subjects of decision making and career stress, whose theoretical framework is tried to be drawn above, are generally investigated separately, however, no research has been found that examines the effect of decision-making styles of university students studying sports sciences on career stress. Considering the importance of making decisions in almost every field, it is thought that it is also important to determine the decision-making styles and career stresses in situations that create stress such as increasing the level of knowledge of university students during their education years, making career decisions, advancing in this direction, and having experience. With this foresight, this study was conducted to examine whether the decision-making styles of university students studying sports sciences have a significant effect on career stress. Therefore, the main question of the research is whether students' vigilance, buckpassing, procrastination and hypervigilance decision-making styles explain career stress in a meaningful way.

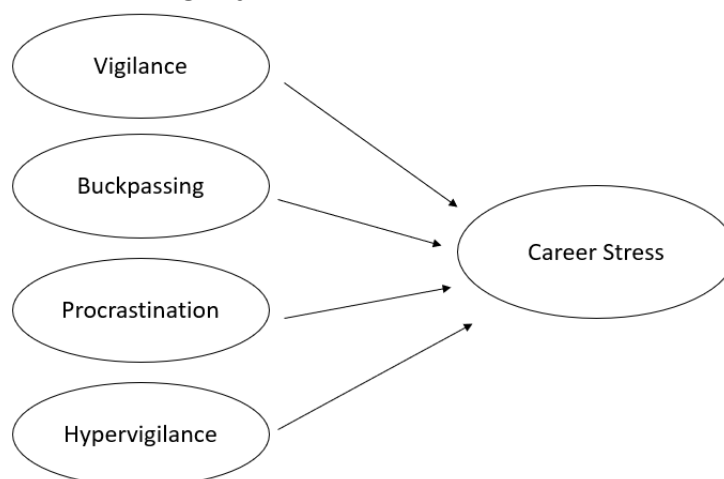
Method

Research Design

In this research, source documents were examined and quantitative research methods were used (Karasar, 2012). This research was conducted with the permission obtained from Pamukkale University Social and Human Sciences Publication Ethics and Research Board with the decision dated 25.02.2021 and numbered 2018/G04. The research group, data collection tools, ethical clearance, and analyzes for this study, which aims to examine the effect of decision-making styles of university students studying sports sciences on career stress, are given below under the headings. The model of the research can be seen in Figure 1.

Figure 1

The Effect of Decision-Making Styles on Career Stress

Participants

The research group consists of 389 (female n=156, male n=233) students studying at the sports sciences faculty of a public university in the 2020-2021 academic year and voluntarily participated in the research. The average age of the students is 21.40 (sd=±2.833, min.=18, max.=37).

Data Collection Tools

The data were collected through the Personal Information Form consisting of five questions, in which the gender, age, grade, department and sports status of the students were determined, the Korean Career Stress Inventory (KCSI) and the Melbourne Decision-Making Questionnaire-II (MDMQ-II).

Melbourne Decision Making Questionnaire-II

The scale was developed in a study by Mann et al. (1998) and adapted to Turkish by Deniz (2004). "Decision-making styles", consisting of the sub-factors "vigilance", "buckpassing", "procrastination" and "hypervigilance", are measured with a total of 22 items. The questionnaire is a 3-point Likert type assessment tool that takes values between zero and two points through the "true for me 2", "sometimes true 1", and "not true for me 0" options of the responses to the items. There is no reverse scored item in the questionnaire. The Cronbach alpha values of the original factors were "vigilance" .80, "buckpassing" .74, "procrastination" .87 and "hypervigilance" .81.

Korean Career Stress Inventory

The Korean Career Stress Inventory (CSI) was introduced to the literature by Choi et al. (2011) and its Turkish form was created in a study by Özden and Sertel-Berk (2017). CSI, which consists of the sub-factors "career ambiguity

and lacking information”, “external conflict” and “employment pressure”, is a 5-point Likert type and has a total of 20 items. Point values given to the items are graded between “totally disagree-1” and “totally agree-5”. As the scores from the inventory increase, students’ career stress levels also increase. Cronbach's alpha values of the original inventory factors were reported as “career ambiguity and lacking information” .94, “external conflict” .83 and “employment pressure” .86.

Data Collection Procedures

After the Ethics Committee permission was obtained for the research, permission for the application was also obtained from the Dean's Office of the Faculty of Sports Sciences. Before class hours, permission was obtained from the relevant faculty members, the purpose of the research was explained to the students and any questions were answered. The prepared data collection tools were distributed to the students using the face-to-face survey method (Akbulut, 2023) and the forms were filled in. Data collection time did not exceed 10 minutes.

Data Analysis

Data forms collected from students studying sports sciences were checked, and forms that were filled in incorrectly or incompletely were excluded from the analysis. SPSS 26 package program was used for statistical analysis. The skewness-kurtosis values of the data obtained from the variables, Mahalanobis distance and Levene test results were examined, and it was concluded that the data were normally distributed. The reliability of the scales was tested by calculating the Cronbach Alpha internal consistency coefficients. Multiple linear regression analysis was performed to test the main problem, scatter diagrams were examined to check the accuracy between the variables and it was observed to be linear.

Findings

In this section, the findings obtained from university students receiving sports education are given in tables below.

Table 1

Descriptive Statistics and Reliability Analysis Values (n=389)

Data Tools	Item/Score	Score Mean \pm Sd	Skewness	Kurtosis	Cronbach's α
Career Stress	20/100	41.07 \pm 14.06	.784	.622	.92
Vigilance	6/12	9.39 \pm 2.17	-.555	-.442	.69
Buckpassing	6/12	3.99 \pm 2.69	.609	-.279	.71
Procrastination	5/10	4.04 \pm 2.35	.151	-.700	.68
Hypervigilance	5/10	4.03 \pm 2.34	.140	-.609	.71

When the scores of the participants' decision-making styles were examined, it was found that the “vigilance” decision-making style of the students was high, while the “buckpassing”, “procrastination” and “hypervigilance”

decision-making styles were low. It was observed that the skewness and kurtosis values were in the range of ± 1.5 and showed a normal distribution (Tabachnick & Fidell, 2013). When the confidence intervals of the scales are examined, it is seen that they have values between .68 and .92. Alpar (2010) states that the confidence interval values of the scales are “high” between 1.00-.80, “quite reliable” between .79-.60 and “low” values between .59-.40. In the light of the obtained values, the measurement tools can be qualified as reliable for this research.

Table 2

Distribution of the Scores Obtained from the Scales According to the Variables (n=389)

	n	Decision-Making Styles				Career Stress		
		Vigilance	Buckpassing	Procrastination	Hypervigilance	Career Ambiguity and Lacking Information	External Conflict	Employment Pressure
		$\bar{x}\pm sd$	$\bar{x}\pm sd$	$\bar{x}\pm sd$	$\bar{x}\pm sd$	$\bar{x}\pm sd$	$\bar{x}\pm sd$	$\bar{x}\pm sd$
Female	156	9.44 ± 2.07	3.52 ± 2.48	3.79 ± 2.50	4.02 ± 2.48	18.93 ± 7.78	7.58 ± 3.78	14.95 ± 5.39
Male	233	9.26 ± 2.24	4.30 ± 2.78	4.20 ± 2.24	4.03 ± 2.25	18.93 ± 7.77	7.70 ± 3.34	14.18 ± 4.75
-20 years	166	9.07 ± 2.15	4.46 ± 2.67	4.30 ± 2.33	4.23 ± 2.43	18.61 ± 7.78	7.46 ± 3.25	13.61 ± 4.63
21-22 years	126	9.59 ± 2.34	3.79 ± 2.70	4.02 ± 2.35	4.10 ± 2.22	19.60 ± 7.80	7.66 ± 3.77	15.02 ± 5.41
+23 years	97	9.68 ± 1.91	3.44 ± 2.60	3.62 ± 2.36	3.59 ± 2.29	18.61 ± 7.70	7.97 ± 3.64	15.31 ± 4.98
1. grade	135	9.35 ± 2.37	3.87 ± 2.59	3.86 ± 2.33	3.70 ± 2.43	17.61 ± 7.40	7.41 ± 3.08	12.90 ± 4.96
2. grade	75	9.19 ± 2.08	4.43 ± 2.60	4.49 ± 2.36	4.49 ± 2.21	19.28 ± 8.12	7.12 ± 3.21	14.67 ± 4.52
3. grade	86	9.47 ± 2.04	4.10 ± 2.93	3.87 ± 2.23	4.53 ± 2.31	19.56 ± 7.08	7.69 ± 3.54	14.90 ± 4.51
4. grade	93	9.55 ± 2.06	3.69 ± 2.67	4.08 ± 2.47	3.66 ± 2.22	19.99 ± 8.42	8.40 ± 4.20	16.28 ± 5.32
Phys. Edi.	102	9.32 ± 2.24	4.10 ± 2.94	3.76 ± 2.64	3.77 ± 2.60	17.85 ± 8.65	7.37 ± 3.56	13.02 ± 5.13
Coaching	91	9.29 ± 1.97	4.07 ± 2.80	4.24 ± 2.43	4.24 ± 2.34	18.68 ± 7.39	7.85 ± 3.74	15.31 ± 5.12
Recreation	73	9.12 ± 2.32	3.84 ± 2.32	3.82 ± 1.84	3.97 ± 2.06	19.00 ± 6.50	7.34 ± 3.44	15.37 ± 4.35
Sports Man.	123	9.68 ± 2.14	3.93 ± 2.62	4.24 ± 2.31	4.11 ± 2.25	19.97 ± 7.90	7.92 ± 3.44	14.59 ± 5.02
Sport: Yes	262	9.40 ± 2.12	4.06 ± 2.60	3.98 ± 2.32	4.02 ± 2.29	18.46 ± 7.84	7.79 ± 3.71	14.34 ± 5.08
Sport: No	127	9.38 ± 2.27	3.83 ± 2.88	4.14 ± 2.43	4.05 ± 2.46	19.90 ± 7.53	7.37 ± 3.07	14.80 ± 4.91

In table 2, the information obtained from the personal information form of the students of the faculty of sports sciences and the score values of career stress and decision-making styles can be seen.

In addition, according to the T test and ANOVA analysis, it was determined that gender, age groups, class and department variables created statistically significant differences in some sub-dimensions. Compared to female, male use "buckpassing" decision-making style [$t_{(387)}=-2.829$, $p<.05$], and "employment pressure" creates career stress in age groups [$F_{(2-386)}=4.574$, $p<.05$] and it was determined that the difference was caused by the age groups of 20 years and younger and those over the age of 23, and students aged 23 and over used an "buckpassing" decision-making style compared to students aged 20 and under [$F_{(2-386)}=4.964$, $p<.05$]. It was seen that the 1st grade students experienced less "employment pressure" compared to the 3rd and 4th grades students [$F_{(3-386)}=9.164$, $p<.05$], and that the 3rd grade students made more "hypervigilance" decision-making style compared to the 1st grade students [$F_{(3-386)}=9.164$, $p<.05$]. It has been determined that "Physical Education and Sports (PES)" department students experience less "employment pressure" compared to "Coaching Education (CE)" and "Recreation (REC)" department students [$F_{(3-386)}=4.592$, $p<.05$].

Table 3

Correlation Values for Multicollinearity (n=389)

		Decision-Making Styles				
		Career Stress	Vigilance	Buckpassing	Procrastination	Hypervigilance
Career Stress	r	1.000				
	p	.				
Vigilance	r	-.213	1.000			
	p	.000	.			
Buckpassing	r	.300	-.278	1.000		
	p	.000	.000	.		
Procrastination	r	.376	-.142	.653	1.000	
	p	.000	.003	.000	.	
Hypervigilance	r	.422	-.104	.641	.739	1.000
	p	.000	.020	.000	.000	.

* $p<.05$ ** $p<.01$ *** $p<.001$

According to the Pearson Correlation analysis, low correlations were found between the independent variables (vigilance, buckpassing, procrastination and hypervigilance). According to this finding, the correlation values below .80 (Berry et al., 1985) indicate that there is no multicollinearity problem. In addition, it was determined that career stress scores were in a linear relationship with all independent variables. While there was a significant and negative relationship between career stress and the "vigilance" variable, a significant and positive relationship was found with the "buckpassing", "procrastination" and "hypervigilance" variables.

Multivariate linear regression analysis was conducted to find out whether “vigilance, buckpassing, procrastination and hypervigilance” decision-making styles affect the “career stress” variable, using the data obtained in the study. Considering the assumptions of the regression analysis, it was seen that the tolerance value was below .2 (Field, 2013) and the VIF values were below 5 (Craney & Surles, 2002) in order to avoid the multicollinearity problem, and it was determined that the values obtained were among the acceptable values. When Mahalanobis distance values for extreme values were examined, it was found to be 18.177, and this value was below the maximum value of 18.467 for four independent variables according to the Chi-Square table ($\alpha=.001$). In terms of Cook's distance, a value of .041 was found below 1 (Cook and Weisberg, 1982), and a value of .047 in terms of Centered Leverage Value, below 8.00 according to the $(2k-2)/n$ cut-off. In addition, the Durbin-Watson test value was found to be 1.717. Since this value is between 1 and 3 (Field, 2013), it has been determined that there is no autocorrelation problem. When the normal distribution of errors was examined, it was found that they were normally distributed. It was examined whether the independent variables were homogeneously distributed in the dependent variable, and it was observed that it had a homoscedastic structure.

Table 4*Results of Multiple Regression for Predicting*

Variable	Non-standard Coefficients		Standard Coefficients	t	P	Tolerance	VIF
	B	SE _B	β				
Constant	41.298	3.367		12.265	.000		
Vigilance	-1.125	.306	-.174	-3.670	.000	.913	1.095
Buckpassing	-.285	.340	-.055	-.838	.402	.483	2.071
Procrastination	.830	.427	.139	1.946	.052	.400	2.502
Hypervigilance	2.015	.425	.336	4.741	.000	.407	2.455

$R = .46$ $R^2 = .21$ $F_{(4,384)} = 26.25$

* $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$

As a result of the analysis, it was found that a significant regression model, $F_{(4, 384)} = 26.25$, $p < .001$ and 21% of the variance in the dependent variable ($R^2_{\text{adjusted}} = .21$) was explained by the independent variables. Accordingly, “vigilance” decision-making style negatively and significantly affects “career stress”, $\beta = -1.12$, $t_{(384)} = -3.67$, $p < .000$, $pr^2 = .003$. On the other hand, “hypervigilance” decision-making style positively and significantly affects “career stress”, $\beta = 2.01$, $t_{(384)} = 4.74$, $p < .000$, $pr^2 = .005$. In this case, the H_{1a} and H_{1d} hypotheses were supported. On the other hand, “buckpassing” and “procrastination” decision-making styles do not significantly affect students’ career stress.

The variables “vigilance”, “buckpassing”, “procrastination” and “hypervigilance” together explain approximately 21% of the total variance in

career stress. According to the standardized regression coefficient (β), the relative importance of the predictor variables on career stress; “hypervigilance”, “vigilance”, “procrastination” and “buckpassing” decision making styles. When the t-test results regarding the significance of the regression coefficient are analyzed, it is seen that the “hypervigilance” and “vigilance” variables are significant predictors of career stress. On the other hand, “buckpassing” and “procrastination” decision-making styles do not have a significant effect on career stress.

Regression equation

$$Y = \beta_0 + \beta_1X_1 + \beta_2X_2 + \dots + \beta_pX_p +$$

$$\text{Career stress} = 41.29 + -1.25*X_1 + -.28*X_2 + .83*X_3 + 2.01*X_4$$

As a result of this research, it can be estimated how much students' career stress may be when the “hypervigilance (X_1), vigilance (X_2), procrastination (X_3) and buckpassing (X_4)” decision-making scores are known, according to the regression equation above.

Discussion, Conclusion, and Suggestions

This research was conducted to examine whether “vigilance, buckpassing, procrastination and hypervigilance” decision-making styles affect career stress. According to the results, the career stress of the students studying in sports sciences is negatively and significantly affected by the “vigilance” decision-making style and positively and significantly affected by the “hypervigilance” decision-making style. On the other hand, “buckpassing” and “procrastination” decision-making styles do not significantly affect students' career stress. In the literature, there are no studies investigating the effect of decision-making styles of university students studying sports sciences on career stress, but it has been observed that separate studies have been conducted on career stress and decision-making styles.

When the scores of decision-making styles of students studying sports sciences were examined, it was determined that the students' “vigilance” decision-making style was high and their “buckpassing, procrastination, hypervigilance” decision-making styles were low. While studies on athletes are generally found in the literature, there are also studies that support our study or have different results. Similarly, in a study by Kelecek et al. (2013), it was found that athletes use the most “vigilance” decision-making style. Akpınar et al. (2015) also found that hockey players playing in university teams have high levels of vigilance decision-making, low levels of buckpassing and procrastination decision-making, and moderate levels of hypervigilance decision-making. In the study conducted by Nas (2017) on the athletes in the university teams, it was stated that the decision-making styles of the students were low for vigilance, high for buckpassing, procrastination and moderate for hypervigilance decision-making. Gul and Caglayan (2017) found in their research with a different measurement tool that the decision-making levels of students who do sports are higher than

those who do not. In our study, it was found that vigilance and buckpassing decision-making levels of students who do sports are higher than those who do not, and their levels of procrastination and hypervigilance decision-making are lower. It is thought that as studies increase, more evidence for students' decision-making styles may emerge.

When the scores of the students on the career stress scale were examined, it was found that the scores of the factors of "career ambiguity and lacking information" and "external conflict" were below average, and the scores of the "employment pressure" factor were found to have an average score. It was also found in the studies that the career stress scores of university students are below the average (Bozyigit & Gokbaraz, 2020; Cetinkaya, 2019; Özden & Sertel-Berk, 2017; Yılmaz, 2019). In previous studies, Doğan & Eser (2013) found that students encountered a certain level of stress during the process of getting used to the university and while planning their careers in the last year, and in a study conducted by Işık (2010), among university students' career process problems and sources of stress; Issues such as not being able to know oneself adequately, having difficulty in setting appropriate goals, and seeing oneself inadequate in making personal decisions draw attention. In addition to these, exercise prevents stress (Demir & Filiz, 2004), athletes have attitudes, beliefs, and competent behaviors towards difficulties (Biçer, 2006), and athletes use stress coping strategies in individual and team sports (Arslan & Koruç, 2007). 2009) and that physical activity positively affects mood (Yerlisu-Lapa & Haşıl-Korkmaz, 2017) are the highlights in the sports literature. For this reason, it can be said that students who do sports can cope with stress thanks to various methods they apply. In addition to these, the fact that students have different career values (Karakaya et al., 2013) and that students work in various fields of the sports sector to earn financial income during their education life (Bozyigit & Gokbaraz, 2020) suggests that they experience their stress at an optimum level.

As a result, the decision-making styles of sports science students explain their career stress by 21%. The relative importance of the predictor variables on career stress; "hypervigilance", "vigilance", "procrastination" and "buckpassing" decision-making styles. Career stress of students is negatively and significantly affected by the "vigilance" decision-making style, and positively and significantly affected by the "hypervigilance" decision-making style. In other words, career stresses increase as students apply a "hypervigilance" decision-making style, and career stresses decrease when they apply a "vigilance" decision-making style. On the other hand, "buckpassing" and "procrastination" decision-making styles do not explain students' career stress in a meaningful way.

When these results are evaluated, it is recommended that students minimize their "hypervigilance" decision-making style, make the final decision by using a "vigilance" decision-making style, by analyzing and

evaluating conscious and options. In Yayla and Bacanlı's (2011) research, it is a remarkable finding that the career development of primary school students increases in parallel with their educational status. Sports-specific talent tests, national status, sports resume scores, etc. of students studying in sports sciences. It is known that students start their undergraduate education by passing through stages such as these, and the performance dimension of sports attracts attention in higher education. However, even if you do not do sports professionally, there are many career paths in the field of sports where you can study or work with relevant sub-branches (business, marketing, media, psychology, etc.). Before coming to university, career paths in sports fields should be introduced to students in professional aspects at an earlier stage, and the stress of those who want to make a career in this field should be reduced by ensuring that students enter career paths in the sports fields they are interested in, even if they are not professional athletes. In this regard, in order to prevent students who step into university without knowing the mentioned career fields from experiencing career stress, information and promotion platforms for sports science fields can be created during the career decision-making process, they can be directed to career counseling centers, and career expertise in sports can be developed by establishing career counseling offices in sports.

Ethics Committee Approval: *This research was conducted with the permission obtained from Pamukkale University Social and Human Sciences Publication Ethics and Research Board with the decision dated 25.02.2021 and numbered 2018/G04.*

Conflict of Interest: *The authors declare that they have no conflict of interest.*

Author Contribution: *EB: Problem statement, design, research permission, literature review, obtaining work permit, method determination, data collection and analysis, writing. TB: Process auditing.*

References

- Akbulut, V. (2023). Data Collection-I: Questionnaire. E. Öncü, E. Öncü (Eds.) Research Methods for Sports Studies (p. 150-180.) In. Pegem Akademi. (Publication date of the original work 2015).
- Akpınar, Ö., Temel, V., Birol, S. S., Akpınar, S., & Nas, K. (2015). Determining the decision-making styles of the hockey athletes studying at universities. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9, 92-99.
- Alpar, R. (2010). *Applied statistics and validity-reliability with examples in sports, health, and education sciences*. Detay Yayıncılık.
- Arslan, N., & Koruç, Z. (2009). Determining athletes' strategies of coping with stress. *Spor Hekimliği Dergisi*, 44, 131-138.

- Berry, W. D., Feldman, S., & Stanley Feldman, D. (1985). *Multiple regression in practice*. Sage.
- Biçer, T. (2006). *The psychology of the championship*. Beyaz Yayınları.
- Biricik, Y. S. (2019). Sources of stress and difficulties related to the career: A practice on the students of faculty of sports science. *Book of Full Text, Proceedings of the 2nd Eurasian Sports Sciences Congress; 2019 May 2-5*. Muş, Turkey.
- Bozyigit, E. (2017). Sports management education in Turkish universities, analysis of undergraduate programs. *Journal of Sports Science*, 5(6), 345-348. <http://doi.org/10.17265/2332-7839/2017.06.007>
- Bozyigit, E. (2019). Sports manager training and leadership behaviors. *Journal of Education and Learning*, 8(2), 248-255. <http://doi.org/10.5539/jel.v8n2p248>
- Bozyigit, E., & Gokbaraz, N. (2020). Career stress determinants of the students in faculty of sports sciences. *Journal of Computer and Education Research*, 8(15): 181-200. <http://doi.org/10.18009/jcer.679874>
- Cetinkaya, T. (2019). The analysis of academic motivation and career stress relationships of the students in department of physical education and sport. *International Education Studies*, 12(4), 24-35.
- Choi, B. Y., Park, H., Nam, S. K., Lee, J., Cho, D., & Lee, S. M. (2011). The development and initial psychometric evaluation of the Korean career stress inventory for college students. *The Career Development Quarterly*, 59, 559-572. <https://doi.org/10.1002/j.2161-0045.2011.tb00976.x>
- Cook, R. D., & Weisberg, S. (1982). *Residuals and influence in regression*. Chapman & Hall.
- Craney, T. A., & Surlis, J. G. (2002). Model-dependent variance inflation factor cutoff values. *Quality Engineering*, 14(3), 391-403.
- Demir, M., & Filiz, K. (2004) Effects of sport exercises on human organism. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 109-114.
- Deniz, M. E. (2004). Investigation of the relation between decision making self-esteem, decision making style and problem solving skills of university students. *Eurasian Journal of Educational Research*, 0(15), 23-35.
- Dogan, H., & Bacanlı, F. (2012). The effect of a career decision-making group guidance program on career decision-making difficulties. *Energy Education Science and Technology Part B-Social and Educational Studies*, Special Issue 1, 912-916.
- Doğan, B., & Eser, M. (2013). Methods of dealing with stress of university students. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, UMYOS, Özel Sayı, 29-39.
- Doğan, H. (2014). Examination of contemporary career decision making approaches and models. *Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 4(6), 100-130.
- Driver, M. J., & Mock, T. J. (1975). Human information processing, decision style theory, and accounting information systems. *The Accounting Review*, July, 490-508.

- Dunham, R. B., & Pierce, J. L. (1989). *Management*. Scott Foresman & Co.
- Field, A. P. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics: And Sex and drugs and rock 'n' roll*. 4th Edition, Sage.
- Gul, O., & Caglayan, H. S. (2017). The relation between the self-esteem levels and decision-making styles of the students doing sports and the students not doing sports in high schools. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 19(2), 228-233. <http://doi.org/10.15314/tsed.331997>
- Harris, R. (1998). *Introduction to decision making*. Vanguard University of Southern California.
- Harris, R. (2012). *What is decision-making, Introduction to decision-making*. Part 1. [cited 2020 Oct 12]. <https://www.virtualsalt.com/crebook5.htm>
- Işık, E. (2010). Effects of a social cognitive career theory-based group intervention on career decision self efficacy and vocational outcome expectations among undergraduate students. [Unpublished PhD Thesis, Çukurova Üniversitesi], Ulusal Tez Merkezi.
- Jang, H. S. (2000). The sources of stress of university students and their coping strategies. *Journal of Student Guidance Research*, 32, 101-115.
- Janis, I. L., & Mann, L. (1977). *Decision making*. Free Press.
- Karakaya, Y. E., Karataş, Ö., Özdenk, Ç., & Karataş, F. (2013). University sports students' perceptions of career value. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1), 86-94.
- Karasar, N. (2012). *Scientific research method*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kelecek, S., Altıntaş, A., & Aşçı, H. (2013). Determinations of athletes' decision-making styles. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(1), 21-27.
- Kuzgun, Y. (2006). *Introduction to vocational guidance and counseling*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress, Appraisal, and Coping*. New York: Springer Publishing Company, [cited 2020 Jan 11]. Available from: Google e-Book.
- Mann, L., Burnett, P., Radford, M., & Ford, S. (1997). The Melbourne decision making questionnaire: An instrument for measuring patterns for coping with decisional conflict. *Journal of Behavioral Decision Making*, 10, 1-19.
- Mann, L., Radford, M., Burnet, P., Ford, S., Bond, M., Leung, K., Nakamura, H., Vaughan, G., & Yang, K. S. (1998). Cross-cultural differences in self-reported decision-making style and confidence. *International Journal of Psychology*, 33(5), 325-335. <http://doi.org/10.1080/002075998400213>
- Marmara University. (2020). *Special Skills Exams*. [cited 2021 Jan 12]. <https://oidb.marmara.edu.tr/en/students/special-skills-exams/>
- McGrath, J. E. (1970). *Social and psychological factors in stress*. Holt, Rinehart, and Winston Inc.
- Mintzberg, H., Raisinghani, D., & Theoret, A. (1976). The structure of unstructured decision process. *Administrative Science Quarterly*, 21(2), 246-275.

- MSPC (2020). Measuring, Selection and Placement Center. *Higher education programs receiving students according to the results of special ability exams*; [cited 2021 Jan 12]. <https://www.osym.gov.tr/Eklenti/1559,tablo5-80-82pdf.pdf?0>
- Nas, K. (2017). Decision-making styles: Athletes playing at university teams. *The Journal of International Anatolia Sport Science*, Dec(4), 195-207.
- Özden, K., & Sertel-Berk, Ö. (2017). Reliability and validity study of Turkish version of the Korean career stress inventory (KCSI). *Studies in Psychology*, 37(1), 35-51.
- Pamukkale University (2020). *2020-2021 Academic Year Special Ability Exam Announcements*, Date of Posting: 22 July 2020. [cited 2021 Jan 12]. <https://www.pau.edu.tr/pau/tr/duyuru/2020-2021-egitim-ogretim-yili-ozel-yetenek-sinavi-ilanlari>
- Scott, S.G., & Bruce, R. A. (1995). Decision making style: The development and of a new measure. *Educational and Psychological Measurement*, 55(5), 818-831. <http://doi.org/10.1177/0013164495055005017>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. 6th Edition, Pearson.
- Taşdelen, A. (2001). Pre-service teachers' decision-making styles according to some psycho-social variables. *Pamukkale University Journal of Education*, 10(10), 40-52.
- Yayla, A., & Bacanlı, F. (2011). An examination of the relationships between career development and decision-making styles of 8th grade students. *Elementary Education Online*, 10(3), 1148-1159.
- Yerlisu-Lapa, T., & Haşıl-Korkmaz, N. (2017). Effect of physical activity levels on negative and positive affect comparison to the gender: Sample of Akdeniz and Uludağ Universities. *Journal of Human Sciences*, 14(4), 3177-3187. <https://doi.org/10.14687/jhs.v14i4.4478>
- Yılmaz, A. (2019). Investigation with mixed research approach of career stresses of teacher candidates. *The Journal of Turkish Sport Science*, 2(1), 93-105.